

Bevrijdingsherinneringen van Albert (Bertie) Hondorp

Hoe een jongen van 12 jaar de bevrijding meemaakte in Gelselaar.

Op zaterdag 30 maart 1945 trekken de Duitse troepen zich terug. Het is een grote ongeorganiseerde bende. Met fietsen, handkarren, paard en wagen, auto's en zelfs kinderwagens slaan de Duitsers op de vlucht, onderweg nog van alles meegappend.

Eenden worden zo in het water doodgeschoten. Bij bakker Leerink wordt al het brood uit de winkel meegenomen, bij Gait-Jan Wannink, de fietsenmaker, worden alle fietsen gevorderd.

De soldaten die nog in de scholen zaten hebben ondertussen ook het hazenpad gekozen, maar de staf die in de pastorie zit blijft er nog steeds. Hier staan ook 8 á 10 boerenwagens met munitie in de tuin. Men is van plan deze wagens midden in het dorp in de lucht te laten vliegen, maar enkele inwoners vinden dit toch niet zo'n goed idee.

Daarom gaan Bets van Jan Dreessen en Johan van Hasz naar de Orts-kommandant en vragen of ze de wagens weg mogen rijden. Gelukkig wordt dit toegestaan.

Ze worden bij Oltwater in het "diekske" gereden en 's avonds gaat er een Duitser met een "panzer-faust" naar toe en blaast de hele zaak op. Het knalt de hele nacht door. (Heden ten dage zitten hier nog hulzen in de grond)

In het lokaal bij de pastorie liggen ook nog wapens. Enkele mensen van de B.S. pikken zo een karabijn mee onder hun leren jassen. Wij als jongens moeten er natuurlijk ook een kijkje nemen, we pikken van alles mee, nieuwe uniformen, pioniersschoppen, laarzen, alles past ons.

Pasen 1 april 1945.

Zondag eerste paasdag. Het is 's morgens iets mistig, het belooft een mooie dag te worden.

Om zeven uur ben ik al wakker, het is rustig buiten. Maar om half acht komen er een paar mensen van de B.S. aanlopen en die zeggen dat de Tommie's er nu snel aankomen, ze zijn al in Geesteren.

Er zijn twee verkenningsvoertuigen de Boshoeck ingereden. Nou, dat moeten we zien en ja hoor de bandensporen kun je nog zien. Terwijl we daar nog even staan komt dokter van Reekum met zijn motor uit de Boshoeck rijden en hij zegt dat het nu elk moment kan gebeuren, maar toch duurt het nog tot half één.

Ik heb inmiddels het oranje al op, als we even later nog wat bij Slingert staan te praten.

Opeens komt er een groep van 24 SS-ers aan op de fiets, deze zijn zwaar bewapend met machinegeweren en dergelijke.

Jan van Tuns pakt mij bij de lurven en gooit mij op de deel. Ik weet eigenlijk niet waarom hij dat doet, later wordt het me duidelijk, ik had het oranje al iets te vroeg op.

In de Boshoeck staat een vrachtauto met Duitsers op de deel, dat is nog wel even spannend, want enkele leden van de B.S. willen dit "zooitje" wel even opruimen. Gelukkig gaat dit niet door, anders zullen er nog meer ongelukken gebeuren.

Twaalf uur 's middags is het etenstijd, wat we eten weet ik niet meer, maar wel dat het mooie witte tafelkleed op tafel ligt, het is tenslotte Pasen.

Het is half één en daar komen de Tommie's aan met vier pantserwagens met gele narcissen voor op de bepantsering.

Ze stoppen. Mijn moeder spreekt goed Engels en zegt dat het hier rustig is en dat er praktisch geen Duitsers meer zijn.

De jongens hebben dorst en krijgen liters melk. En wij krijgen de eerste sigaretten en chocolade (Kwatta puur). (Één van de pantserwagens die bij ons staan zal later in Diepenheim opgeblazen worden door een panzer-faust. De gebroeders Wilson komen hierbij om het leven. Deze straat in Diepenheim heet tegenwoordig de Wilsonweg)

Inmiddels staat de weg van ons huis tot bij Paalman vol met pantserwagens.

Wij rijden mee tot Paalman en daar staat de weg al vol met juichende mensen. Ineens worden de lopen in de richting van de Es gedraaid want daar zitten nog een paar Duitsers achter een boom. Wij moeten nog even de schuilkelder in. Opeens: een paar schoten en ja hoor met de handen boven het hoofd komen ze door de weilanden lopen.

In Gelster zitten ook nog Duitsers in de schuttersputjes, maar die geven zich al gauw over. Bij Even-Jan schiet men de kroon uit een appelboom. In de kerk kun je nog steeds zien dat de kogels daar zijn teruggeketst.

Wij worden bevrijd door het Britse 30ste legerkorps van Generaal Horrocks. Zij moeten doorstoten naar de Elbe en de Oostzeekust.

's Middags om half drie is Maarschalk Montgomery bij Slingert en spreekt hier met de jongens op de tanks. Mijn moeder ziet hem, er staan veel MP-s bij zodoende valt het haar op. (Ook de twee amuletten die hij op zijn baret droeg).

Het is een enorme drukte, colonne na colonne komt door Gelster. Maar men zit al gauw vast tot bij Goor. (Want alle bruggen over het Twentekanaal zijn opgeblazen. De weg Geesteren-Gelselaar-Diepenheim is nog in goede staat. (Er is net voor de oorlog een nieuw wegdek aangelegd). Met twee rijen dik naast elkaar rijdt men richting Diepenheim. Maar ook daar loopt alles vol, want eerst moet de genie een bruggenhoofd slaan bij Goor.

Alle wagens met boten en brugsegmenten van een Baileybrug komen door Gelster. Bij bakker Leerink staat 's middags de verkeerspolitie het verkeer te regelen.

Een gedeelte gaat naar Diepenheim en het andere gedeelte gaat het Veld in richting Hengevelde en Haaksbergen.

De Lochemseweg ligt onder vuur van de Duitsers die achter het kanaal liggen en hierdoor komen al die colonnes via Gelselaar. Bij Marsman "Brooks" wordt een Engelsman gedood, hij zit op de loop van een tank en een Duitser schiet hem eraf. Maar de tankbemanning neemt onmiddellijk wraak en ze schieten de kop van die Duitser eraf.

Overall in het dorp zijn veldkeukens ingericht. Bij de Krebber in de winkel, bij de Visker en bij Hondorp het postkantoor. Bij Avink is de centrale post van de telefoonverbindingen, er lopen wel 20 kabels naar toe en het weiland voor het huis staat helemaal vol met ambulancewagens.

In Gelster leren de Tommie's met Pasen eieren eten. Honderden gekookte eieren. Vandaar ook de uitspraak "Eggs for sigarets", twee eieren voor één pakje sigaretten. (zweid corperaal navvi en de blikjes van vijftig)

Wat nog nooit eerder is gebeurd, gebeurt op deze 1e paasdag, er wordt geen kerkdienst gehouden, deze wordt verplaatst naar 2e paasdag. 's Avonds wordt er dan ook nog een dienst gehouden voor de Engelse soldaten.

De tweede paasdag komen er 's avonds zo'n vijfhonderd tanks bij Slingert de Es indraaien, bij Trienen Gart-Jan door de rogge. Man wat was dat kereltje kwaad. De hele Es staat vol met tanks, tot bij Olthof.

In het dorp bij Klein Bennink en Coba zijn Oostenrijkers ingekwartierd. Het zijn soldaten van 60 jaar en ouder. Zij moeten rijden met de paarden die bij de Weart in de schuur stonden.

Ze zijn vreselijk bang voor de Tommies, ze maken het bekende gebaar met de hand voor de hals langs als ze spreken over de komst van de Engelsen, wij moeten daar om lachen en zeggen dat ze dat vast niet doen.

Als 's middags de Tommies komen zitten zij tegen de muur van het Brinkhuis en geven zich direct over. Het pakt heel anders uit dan dat ze verwachten, ze krijgen sigaren en sigaretten van de "gevreesde "Tommie's".

De eerste dagen na de bevrijding is er heel wat te beleven voor ons Gelsterse jongens. Je bent natuurlijk overal bij en een jeep of truck starten is al snel geen probleem meer, ik ben nog een keer uit een baby-tank gerold bij de Visker in de heg.

Er komt een tent in Elderinks weide voor de bevrijdingsfeesten en bij de Heuver in de wei wordt er door Gelster nog gevoetbald tegen de Canadezen. Er zijn ook nog twee roodhuiden (indianen) bij maar die kauwen de hele wedstrijd op kauwgum.

Kleren zijn er ook nauwelijks in deze tijd en daarom gaat men ruilen met de Tommie's, eieren voor een broek of windjack.

Als we 's avonds op straat lopen komen we Jan van de Pik tegen en die verteld ons dat zijn moeder 's middags in de school een broek heeft geruild voor tien eieren en Jan heeft de broek nu al aan.

Jan zegt dat er ook nog iets in de broekzak zit en haalt er een ballon uit. "Dit noemen we regenjasjes" zegt Jan. We blazen hem op en hangen hem bij de meester aan de bel. Aan de bel trekken en dan meteen bij de Pik achter de heg. De deur gaat open, mevrouw kijkt en zegt: "Wat is dat voor een ding???" "Gauw naar binnen", zegt de meester en dus beleven we hier niet veel lol aan.

's Avonds is er feest op het plein voor de "Mölle". De Canadezen halen de piano uit de school en die wordt op het laadbord gezet, een paar soldaten hebben nog een saxofoon, een klarinet en een drumstel en er wordt daar gedanst tot laat in de avond.

Er is vrij drinken want er is Whisky plenty. Dames zijn er niet genoeg en daarom halen ze die op met een vrachtwagen uit Enschede.

In Gelster hebben we nog een maand lang Canadezen, die zo uit Duitsland komen, zogenaamde bezettingstroepen. De soldaten helpen om al het materiaal schoon te maken.

Bij smid te Winkel hebben ze een zeil over de weg gespannen, daar worden tanks en vlammenwerpers opnieuw gespoten want de smid heeft een compressor en daar wordt dankbaar gebruik van gemaakt. Overal staan ook nog kanonnen en die worden ook opgepoetst.

Als alles er picobello uit ziet houden ze een grote parade. In rijen van 10 bij 20 man marcheren ze naar de Schipbeek. Daar staan, in de weide, de kanonnen in rijen opgesteld met de manschappen ervoor. Een Canadees muziekcorsus zorgt voor de omlijsting.

Dan komen de generaals met hun rode pet op, dit zijn hoge pieten, maar wie het zijn daar ben ik nooit achter gekomen.

Deze troepen zijn toen via Antwerpen weer naar Canada gegaan, voor hen zat het erop.